

ਕੁਝ ਕੁਝ ਹਨ। ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁੱਝ ਗਲਤ-ਠੀਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਾਇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਸ ਸੋਚਣੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸਮਾਜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੁੱਖ ਗਰੀਬ ਤਬਕਾ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ, ਜੋ ਬੁੱਧਜੀਵੀ ਹਨ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਲਮ ਉਠਾਉਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਭੇਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਫੁੱਧੀ ਸੋਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਲਈ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਮਲਾਂਦਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਯੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾਕਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਨੇ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮ ਥਾਂ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ। ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਇਹ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ।

ਅੰਤਿਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਧਨੀ ਹਮ ਚਾਤ੍ਰਕ ਦੇ ਕੁੱਝ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨ :

'ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਲਿਖੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਚਾਰੇ। ਇਕ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਿਖਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਦੇਖੇ ਤੇ ਪਰਖੇ, ਨੁਕਸ ਦਿਸੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਕਰੇ। ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਓ। ਜੇ ਉਹ ਨੁਕਸ ਦੱਸੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਫੈਰੀ ਨਾ ਬਣ ਜਾਓ, ਸਗੋਂ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ। ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਫੋਟੋ : ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ/ਅਜੇ ਵਰਮਾ

ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਸਾਹਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸੋਹਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਤੋਂ 40-50 ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ ਸੈਲੀ

ਇਹ ਆਮ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨੀਮ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਕੋਲੋਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਕੇ ਦਾਰੂ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਕਦੀ ਤੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇੱਜ਼ਤ ਬਣਨੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਿਟਾਉਣਾ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਨੂੰ ਝਟਪਟ ਪੈਂਸ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਸਾਂਝੇਗੇ, ਉਨੀ ਹੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਜਾਏਗੀ। ਅਗਲੇ ਅਗਲੇਰੇ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗੇ।

ਚਾਤ੍ਰਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅੱਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬ 200-500 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਫਪ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ 10-12 ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਵਿਚ ਫਪਦੀ ਹੈ। ਫਪਣਾ ਉਹ ਕੁੱਝ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫਪਣਯੋਗ ਹੋਵੇ। 1996-99 ਵਿਚ 3200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਤਾਬਾਂ ਫਪੀਆਂ। ਇਕ ਅਲੋਚਕ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦਾ ਸੋਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣੇ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਆਵਾਜ਼ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਲਈ ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸਭ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਨੀਤੀਆਂ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਰਾਹੀਂ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।